

13 ta' Ġunju, 1958

Imhallfin:—

Onor. Dr. A. J. Montanaro Gauci, C.B.E., K.M., LL.D.,
A/President;

Onor. Dr. W. Harding, K.M., B.Litt., LL.D.;

Onor. Dr. T. Gouder, LL.D.

Paolina Medati et.

versus

Wilfred Podestà ne.

“War Damage Commission” — “Developed Tenement” —
“Art Mibnija” — “Land Valuation”. — War Damage
Ordinance, 1943 — Land Valuation Ordinance, 1941.

Għall-finijiet tal-Ordinanza dwar il-Hsarat tal-Gwerra, l-espressjoni “art mibnija” — “developed tenement” — għandha l-istess sinifikat li hemm fl-Ordinanza dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija; u l-Ordinanza dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija t’f’isser l-Ordinanza tal-1941 dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija u kull liġi oħra li temenda dik l-Ordinanza.

L-espressjoni “art mibnija” ma għandhiex tiġi meħuda li teskludi l-bini li kien inkomplit fiż-żmien preskritt mill-liġi għax kien għad jonqsu xi haġa għall-abitazzjoni, u b’mod li iinkludi biss il-bini kompliti minn kollox. Fid-destinazzjoni tal-liġi ma hemm ebda distinzjon bejn bini kompluti u mitmum u bini mhux kompluti u mhux mitmum; u ċertament, jabbrikat li kien jonqsu xi tarag u jew il-kisi ta’ xi djuq, huwa bini, u l-art hija mibnija u żviluppata; u għalhekk tikkwalifika għall-kumpens ta’ hsara tal-gwerra.

Jekk mbgħad l-art mibnija tkun giet rikonoxxuta bhala tall għall-finijiet tal-Liġi dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija, b'ier fuqha jithallsu l-kontribuzzjonijiet kontemplati b'dik il-liġi, tkun ingust'izzja għas-sid tal-art li din ma tiġix kunsidrata bhala art mibnija għall-finijiet tal-kumpens pagabbli taht il-Liġi dwar il-Hsarat tal-Gwerra u fl-istess hin tiġi kunsidrata bhala "art mibnija" għall-finijiet tal-kontribuzzjonijiet dovuti taht il-Liġi dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet. Dak ir-rikonoxximent, bil-konsegwenza tal-hlas tal-kontribuzzjonijiet, irradika fis-sid dritt kweżit, u ta lill-fabbrikat kwalifika quddiem il-War Damage Commission li vna tistgħax t'ħassar mingħajr ingust'izzja manifesta għall-kontribwent; u huwa illoġiku li għall-finijiet tal-kontribuzzjoni l-fabbrikati jiġu kunsidrati bhala art mibnija, u għall-finijiet tal-indenn'zz l-istess fabbrikati jiġu kunsidrati bis-sanna tal-istess liġi, bhala art mhux mibnija.

Il-Qorti:— Rat ir-rikors tal-aħwa Grixti Soler, fejn dawn qalu li kienu ġew notifikati b'deċiżjoni tal-War Damage Commission illi l-"claims" tagħhom rigward il-fabbrikati numri 41, 42, 43, 44, 45, 46 u 57, Race Course Street, Marsa, ġew riġettati minħabba li daww il-fondi ġew kunsidrati mill-Kummissjoni bhala "not developed tenements" skond il-"Land Valuation Ordinance", fil-waqt li fil-fatti huma kienu "developed tenements" u r-rikorrenti hallsu l-kontribuzzjoni għalihom; u talbu li dik id-deċiżjoni tal-War Damage Commission tiġi revokata, u jiġi deċiż illi l-"claims" dwar daww il-fabbrikati jiġu milqugħa mill-War Damage Commission; salva r-reviżjoni tal-prezzijiet minn dak iż-żmien sal-lum. Bl-ispejjeż;

Rat ir-risposta tal-intimat, li wieġeb illi d-deċiżjoni tal-War Damage Commission hija ġusta, għax il-fabbrikati in kwistjoni ma kienux kompluti meta ġrat il-ħsara tal-gwerra, u għalhekk ma kienux "developed tenements" fis-sens definit mill-liġi, u ma jikkwalifikawx għall-kumpens taht l-Ordinanza dwar il-Hsarat tal-Gwerra u għalhekk għandha tiġi konfermata d-deċiżjoni u miċhud l-appell. Bl-ispejjeż;

Omissis;

Ikkunsidrat;

Illi mill-provi li saru f'din il-kawża, u partikolarment mill-perizja ġudizzjarja, irriżulta illi l-fabbrikati fil-kwistjoni nbnaw qabel il-gwerra, iżda, meta ġew milquta bil-bumbardament, kollha kien għad jonqsilhom xi haġa biex jitlestew għal kollox. B'dana kollu, huma kellhom l-injam tal-aperturi ta' barra. U tabilhaqq, il-fabbrikat nru. 41 kien jonqsu t-taraġ, is-saqaf tat-tromba tat-taraġ, u d-deffun tas-soqfa, għal dak li huwa bini. In-numru 42 kien jonqsu..... F'dak l-istat daww il-fabbrikati ma kienux lesti għall-abitazzjoni; iżda setgħu forsi jservu għal xi magazzinagġ;

Ikkunsidrat;

Illi l-intimat nomine jippretendi li fl-istat li kienu daww il-fabbrikati ma kienux "developed tenements" fis-sens tal-"Land Valuation Ordinance" II tal-1941. Għall-finijiet tal-Ordinanza III tal-1943 dwar il-Ħsarat tal-Gwerra, "art mibnija" — "developed tenement" — għandha l-istess sinifikat li hemm fl-Ordinanza tal-1941 dwar il-Valutazzjoni ta' l-Artijiet Mibnija; u l-Ordinanza dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija t'fisser l-Ordinanza tal-1941 dwar il-Valutazzjoni tal-Artijiet Mibnija u kull liġi oħra li temenda dik l-Ordinanza (War Damage Ordinance, 1943 sec. 2);

Skond l-art. 2 tal-Ordinanza II tal-1941, "art mibnija" — "developed tenement" — t'fisser art li tikkonsisti, jew li, apparti l-ħsara, jekk ikun hemm, kienet tkun tikkonsisti fil-jum tal-istima f'bini jew biċċa minn bini..... eċċ."; fil-waqt li "jum l-istima" j'fisser il-jum li fih b'diet isseħħ dik l-Ordinanza (sec. 2), li ġiet sanzjonata fl-20 ta' Gunju 1941. F'dik id-definizzjoni l-liġi ma għamlet ebda distinzjoni bejn bini komplut u mitmum u bini mhux komplut u mhux mitmum; u ċertament, fabbrikati li jkun jonshom biss xi taraġ jew il-kisi ta' xi bjuw huma bini, u l-art hija mibnija u żviluppata;

Huwa minnu li bl-Ordinanza VI tal-1943 giet emendata s-sezzjoni 2 tal-Ordinanza II tal-1941, fis-sens li l-jum tal-istima sar ifisser l-20 ta' Gunju 1941, jew, fil-każ biss ta' artijiet mibnija li sfaw mhux mitmuma jew li ma kienux jeżistu f'dak il-jum, il-jum meta gew mitmuma (sec. 2). Iżda dan ma jfisserx li fid-definizzjoni ta' "art mibnija — "developed tenement" — il-g. riedet teskludi, kontra s-sens naturali tal-kelma, il-bini li kienu inkompliti għax għall-abitazzjoni kien għad jonqoshom xi haġa, b'mod li tinkludi biss il-bini kompliti minn kollox. Il-kontest tal-ligi u l-iskop tal-emenda juri li dan kien unikament intiż għall-istima, li ċertament ma kellhiex issir jekk il-bini kien għadu ma sarx fl-20 ta' Gunju 1941, jew għadu mhux lest, u allura l-legislatur ried li l-istima ssir wara li l-bini jitlest; u tabilhaqq, il-ligi stess ikkontemplat il-bini li ma kienx lest u kompliti minn kollox. Huwa risaput li l-War Damage Ordinance, 1943, tagħna giet modellata fuq il-War Damage Act, 1943, tal-Gran Brittanja; u dan espressament jinkludi l-bini li jkun għadu mhux komplut (sec. 123); u fl-assenza ta' esklużjoni espressa fl-Ordinanza Tagħna, meta saret fl-1943, wieħed kellu jifhem li l-bini mhux komplut ma kienx eskluż. Huwa veru li fill-ligi tagħna ma hemmx inkluz, fid-definizzjoni ta' bini, il-bini mhux komplut, bħala ma hemmx fill-ligi fuq imsemmija ngliza; iżda dan mhux argument biżżejjed biex juri li l-legislatur bl-ommissjoni ried jeskludi l-bini mhux komplut; għax il-legislatur tagħna ma adottax id-definizzjoni tal-ligi ngliza;

Ikkunsidrat;

Illi l-pretensjoni tal-intimat iġġib għal ingustizzja għad-dannu tar-rikorrenti; għax il-fabbrikati in kwistjoni gew fil-fatti rikonoxxuti bħala art mibnija — "developed tenement" — għall-finijiet tal-Ordinanza II tal-1941 u tal-Ordinanza III tal-1943, billi fuqhom saret l-istima u tħallu l-kontribuzzjonijiet skond is-sezzjoni 7 tal-Ordinanza III tal-1943. Dak ir-rikonoxximent, bil-konsegwenza tal-hlas tal-kontribuzzjonijiet, irradika fir-rikorrenti dritt kweżit, u ta lill-fabbrikat kwalifika quddiem il-War Damage Commission li l-lum ma tistgħax tithassar mingħajr ingustizzja manifesta għall-kontribwent. U tabilhaqq, huwa illogiku

li għall-finijiet tal-kontribuzzjoni l-fabbrikati jiġu kunsiderati bħala art mibnija — “developed tenements” — u għall-finijiet tal-indennizz l-istess fabbrikati jiġu kunsidrati, bis-saħħa tal-istess liġi, bħala art mhux mibnija — “undeveloped tenement”;

Għal dawn ir-raġunijiet, il-Qorti tilqa' t-talba; bl-ispejjeż kontra l-intimat nomine.
